

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

Қорытындылай келе, өзін-өзі бақылау- әр білім алушының бойында, өмірінде болуы керек дағды. Жоғарыдағы теориялық бөлімге негізделе отырып мектепте тәжірибе жүргізу көзделуде. Жұмыс жасалатын нысан жасөспірімдер болғандықтан, социометрия әдісі арқылы психологиялық-әлеуметтік жағдайы анықталып, денсаулық картасы тексеріледі. Білім деңгейлері мен денсаулық жағдайларына қарай органикалық химия сабағынан өзін-өзі бақылау карталары, тапсырмалар, дидактикалық материалдар дайындалады. Тәжірибеде материалдарды қолданып, сабақтар өтіледі. Білім алушылармен зерттеу жүргізілгенге дейін және кейін сауалнама алынып, статистикалық түрде қорытындысы алынады.

Оқу- тәрбие процесінің өте маңызды құрамдас бөлігі - өзін-өзі бақылауды барлық мұғалімдер өз сабақтарында тиімді қолданып, әр оқушының бойында осы дағдыны қалыптастыруы керек деп санаймын.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Gordeeva T.O., Osin E.N., Suchkov D.D., Ivanova T.Yu., Sychev O.A., Bobrov V.V. Self-Control as a Personal Resource: Determining Its Relationships to Success, Perseverance, and Well-Being// Russian Education & Society, 2018
2. Замурий И. В. Формирование самоконтроля и самооценки учащихся при изучении химии // Химия. Всё для учителя!, №11, 2017
3. Петрищева Л.П., Попова Е.Е., Мелехина В.В., Лиштванова М.В., Организация самоконтроля на уроках химии / Мастерская публикаций (16+), - 2020
4. Попова Е.Е., Петрищева Л.П., Лиштванова М.В., Малованова И.Р. Квиз-игра как способ организация самоконтроля на уроках химии // Мичуринский государственный аграрный университет г. Мичуринск, Россия, 2020
5. Қуанышева Ж.Қ., Амангелді Н., Акимбаева Н., Арғынбаева З.М. Жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында оқушылардың өз оқу әрекетін бақылауы // ҚазҰУ хабаршысы, 2020

ОӘЖ 378.147

«ОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ» ПӘНІН ОҚЫТУДА ҮЛГЕРМЕГЕН БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Қалмағанбетова Гүлсезім Мұхаммадханмаратқызы

sezimmaratova@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 2 курс магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Турсынова А.К.

Танымдық іс-әрекет, нәтижесінде білім алушылардың белсенділігі оқу сапасын арттырудың маңызды факторы болып табылады және сонымен бірге оқу процесінің нәтижесінің көрсеткіші болып табылады, өйткені ол тәуелсіздіктің дамуын, білім беру мазмұнын игеруге ізденіс-шығармашылық көзқарасты ынталандырады, білім алушыларды өзін-өзі тәрбиелеуге итермелейді. Басқаша айтқанда, танымдық іс-әрекеттің мәні білім алушының танымдық салаға тереңірек және мұқият енуге деген ұмтылысы, тақырыппен шұғыл түрде айналысуға деген ұмтылысымен сипатталады.

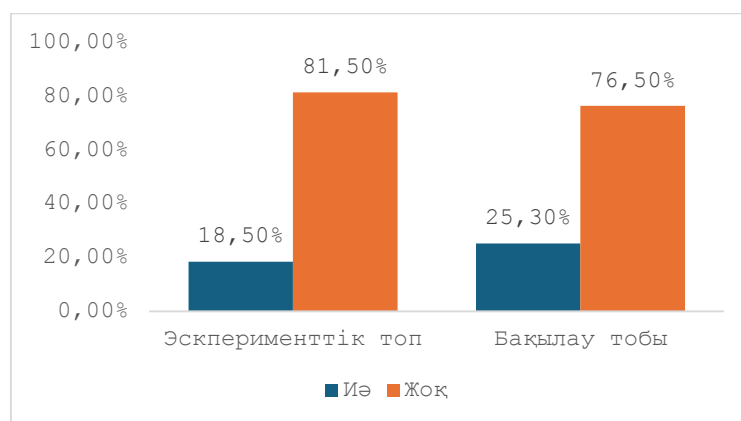
Білім алушылардың танымдық белсенділігін дамыту проблемасы оқыту теориясы мен практикасында танымдық қажеттіліктері мен мүдделерін дамытуға және қалыптастыруға бағытталған оқыту мазмұнын, нысандарын, әдістері мен одан әрі жетілдірудің жаңа тәсілдерін іздеуді талап етеді [1].

Ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану, онлайн платформаларда тапсырмаларды ұсыну химияны оқытудың жаңа перспективалары мен

мүмкіндіктерін ашады. АКТ-ны сабақтың әртүрлі кезеңдерінде яғни, жаңа материалды түсіндіру кезеңінде, білімді, білікті және дағдыларды түзету үшін қолдануға болады. Ақпараттық технологиялар мен онлайн қосымшалар сабақтарды жарқын және мазмұнды етеді, білім алушылардың танымдық қажеттіліктерін және олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады. Қойылған міндеттерді шешуге мультимедиялық сабақтар сериясын өткізу кезінде қол жеткізіледі. Анимация, дыбыстық және динамикалық эффекттер арқылы оқу материалы есте қаларлық, оңай болады. Химия сабақтарында компьютерлік бағдарламаларды қолдану, соның ішінде виртуалды лаборатория: химиялық процесті модельдеуге, қауіпті реакция жасауға мүмкіндік береді [2].

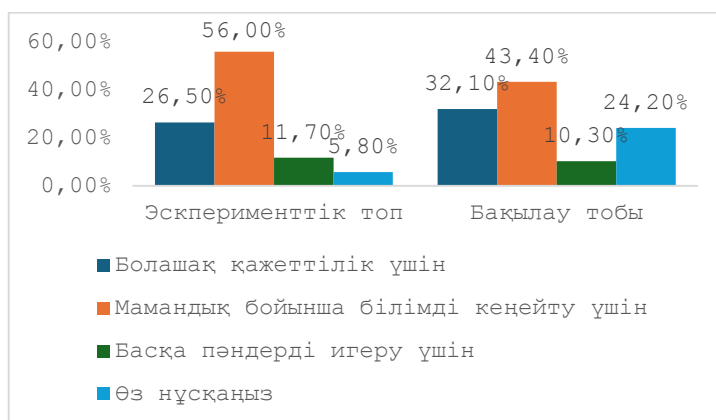
Білім алушылардан «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәнін оқытуда алдын-ала сауалнама жұмыстары жүргізілді. Сауалнама нәтижесінде, білім алушылар эксперименттік топ пен бақылау топқа жіктелді.

Алғашқы сұрақ: «Сізге «Органикалық химиялық теориялық негіздері» пәні ұнайды ма?»

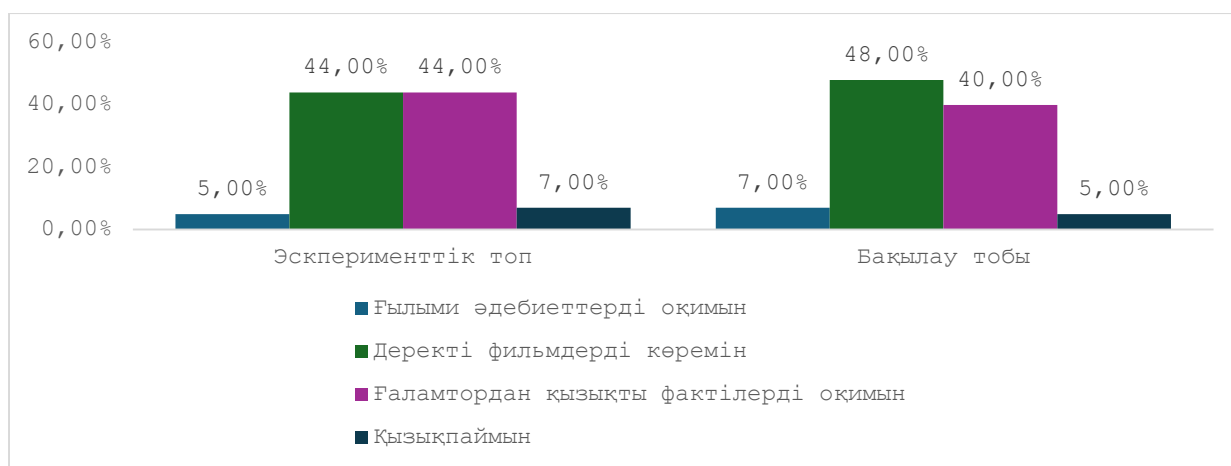
Сурет 1 Студенттердің «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәніне көзқарасы

Келесі сұрақ: «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәнін оқу не үшін қажет деп ойлайсыздар?»

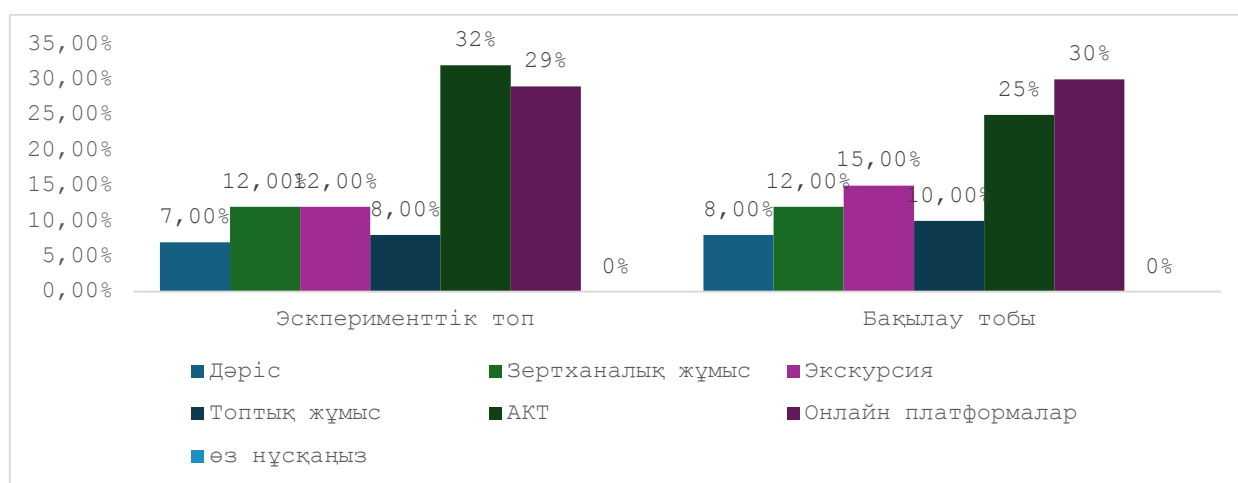

Сурет 2 Студенттер үшін пәнді оқудың маңыздылығы

Келесі сұрақ: «Пәнді ЖОО қабырғасынан тыс жерде оқуға қандай қызығушылық танытасыз?»

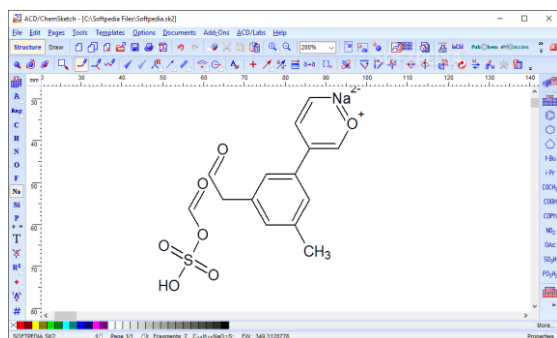
Сурет 3 Студенттерінің курс бағдарламасынан тыс пәнге деген қызығушылығы

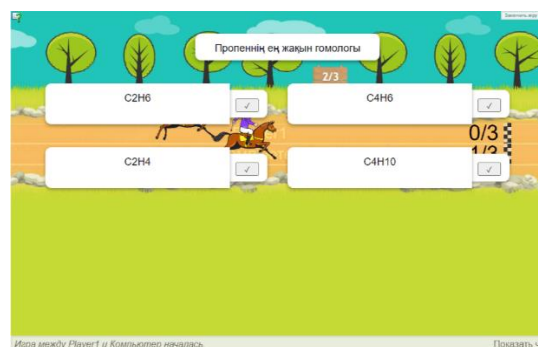
Сурет 4 Студенттердің пәнді оқу бойынша әдістерді таңдауы

Бастапқы талдау нәтижелері бізге пәнде оқу студенттердің танымдық қажеттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттарын теориялық тұрғыдан негіздеуге және әзірлеуге мүмкіндік берді. Сауалнаманың тиімділігінің арқасында, білім алушылармен жаңартылған ақпараттық технологиялар мен ойын технологиясының негізінде онлайн платформаларда сабақ өткіздім. Сабақ барысында, білім алушыларды жалықтырып алмас үшін, бір ғана платформа емес, әртүрлі платформаларды байқап көрдім. «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәнін жүргізуде қолданған онлайн платформалар: classroom.google.com, Kahoot!, LearningApps.org, ChemSketch, quizizz.com және wordwall.net.

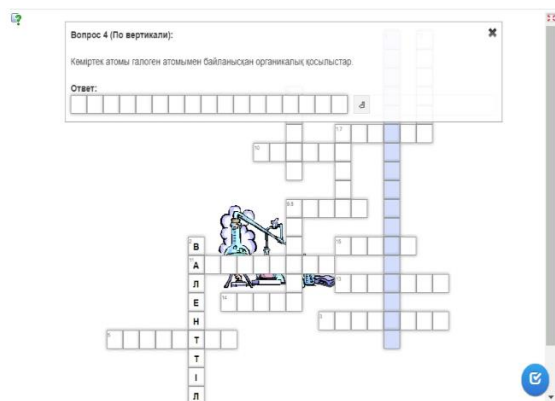
Онлайн платформаларда жасалған тапсырма мысалдары:

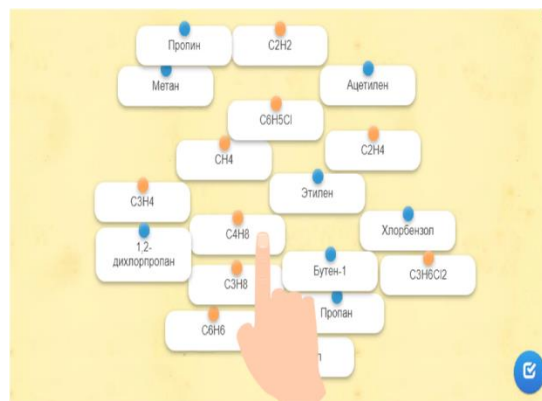
Сурет 5 Shem Sketch бағдарламасы

Сурет 6 LearningApps.org бағдарламасы

Сурет 7 Химиялық сөзжұмбақ

Сурет 8 Сәйкестендіру ойыны

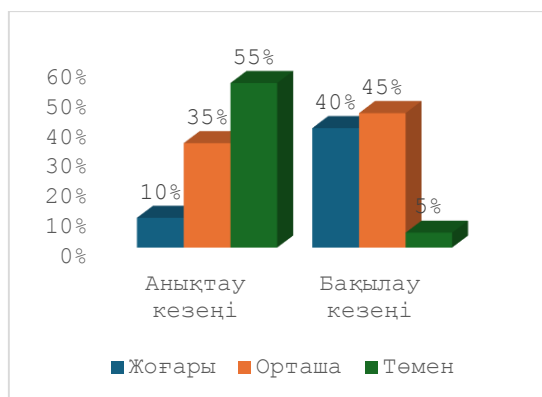
Процестегі оқушылардың бірлескен қызметі оқу материалын білу және игеру әркімнің өзінің жеке үлесін қосатынын, білім, идеялар, іс-әрекет тәсілдерімен алмасатынын білдіреді. Бұл олардың қарым-қатынас дағдыларын дамытатын қабілет пен өзара қолдау атмосферасында болады: басқаның пікірін тыңдау, әртүрлі көзқарастарды өлшеу және бағалау, пікірталасқа қатысу, бірлескен шешім қабылдау. Интерактивті жұмыс түрлерінің тәрбиелік мүмкіндіктері де маңызды. Олар білім алушылардың арасында эмоционалды байланыс орнатуға ықпал етеді, топта жұмыс істеуге үйретеді, өзара түсіністік және өзіндік жетістік сезімін сезінуге көмектеседі [3].

Екі топ білім алушыларының тапсырмаларды орындау нәтижелері кестеде берілген.

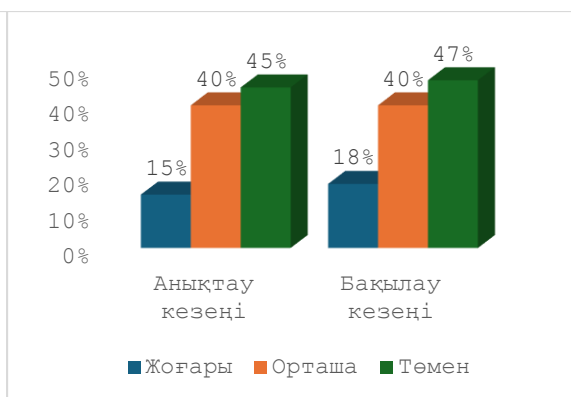
Кесте 1 Білім алушыларды «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәні бойынша білім мен дағдыларының деңгейлері бойынша бөлу

Білім алушылардың білім деңгейі	Эксперименттік топ	Бақылау тобы
Жоғары	40%	18%
Орташа	45%	40%
Төмен	5%	47%

Кестеден эксперименттік топ студенттерінің 40% 10-15 тапсырманы орындап, жоғары нәтиже көрсетті. Бұл алдыңғы нәтижеден 30%-ға өскен. 45% оқушы 5-10 тапсырманы орындаса, 5 тапсырмадан төмен орындаған студенттердің үлесі 5% құрады.

Сурет 9 Эксперименттік топ студенттерінің білім деңгейі (салыстырмалы)

Сурет 10 Бақылау тобы студенттерінің білім деңгейі (салыстырмалы)

Диаграммадан көріп отырғанымыздай, эксперименттік топ студенттерінің «Органикалық химияның теориялық негіздері» пәні бойынша үлгерімдері өскен.

Бақылау тобы студенттерінің 18%-ы жоғары нәтиже көрсетті. 40% орташа, 47%-ы төменгі нәтиже иеленді.

Қорытындылай келе, жағдайды жақсарту үшін әр білім алушыға оның жеке ерекшеліктері мен дайындық деңгейін ескере отырып, жеке көзқарас қажет. Қосымша сабақтар өткізу, кеңестер ұйымдастыру, қосымша білім беру ресурстарына қол жеткізу маңызды. Сондай-ақ студенттердің оқу процесіне белсенді қатысуына ықпал ететін оқытудың тиімді әдістемелерін әзірлеу және енгізу қажет.

«Органикалық химияның теориялық негіздері» пәні бойынша үлгермейтін студенттердің танымдық қажеттіліктерін дамыту саласындағы күш-жігер білім сапасын жақсартуға және студенттердің осы санатының үлгерімін арттыруға мүмкіндік береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Сафина Л.Г. Активизация познавательной деятельности учащихся на уроках химии с помощью игровых технологий //Самарский научный вестник. – 2014. – №. 2(7). – С. 102-103.
2. Доненко В.Д. Информационно-коммуникационные технологии в обучении химии //Реализация компетентного подхода в спо посредством интерактивных технологий как условие повышения качества подготовки обучающихся и выпускников. – 2017. – С. 38-40.
3. Алмабекова А.А., Кусаинова А.К., Алмабеков О.А. Формирование познавательной деятельности студентов на занятиях по химии //Вестник КазНМУ. – 2015. – №. 3. – С. 389-391.

ӘОЖ 378.147

БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯНЫ ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ

Қаразым Алтынай Серікқызы

altynay.karazym@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 2 курс магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Колпек А.

Қазіргі таңда қолданылатын дәстүрлі оқыту әдістерінің қатарында дәріс, зертханалық және сарамандық сабақтар, білім алушылардың өзіндік жұмысы, зерттеу жұмыстары бар. Бірақ бұл әдістердің барлығы тәжірибеде дәлелденген артықшылықтармен қатар айтарлықтай кемшіліктерге де ие. Оқыту жүйесінің тиімділігі төмен және білім алушылардың өз бетімен оқу әрекеті бәсеңдеу болады. Білім беру үрдісін дәстүрлі дәріс-семинарлық жүйемен оқыту білім алушылардың білім мен дағдыларды қалыптастыруына кері септігін тигізеді. Сол себепті білімді қалыптастыруда пассивті игеруден оқу үдерісін оларды өндірудің белсенді үдерісіне және заманауи оқыту технологияларының көмегімен одан әрі қолдануға негізделу қажет [1].

Модульдік оқыту білім алушыларға бағытталған, бұл оқу барысын оңтайландыруға және оқу мақсаттарына жету, білім алушылардың танымдық және жеке қабілетін дамыту үшін оның тұтастығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұл оқыту технологиясы білім алушыларды оқу, ғылыми және анықтамалық әдебиеттермен жұмыс жасау кезінде өз бетінше ізденуге негізделген. Модульдік оқыту технологиясы білім алушының белсенділігін қатаң бақылауды және өз бетінше жұмыс істеудің маңызды мүмкіндіктерін біріктіреді [2].

А.О. Максимович оқытуды модульдендіруде келесі әдістер қолданылады деп атап көрсетеді:

- ақпарат (дәріс, жағдаяттық дәріс, әңгімелесу, кеңес беру, көрсету және т.б.)
- операциялық (алгоритмдер, зертханалық жұмыстар және т.б.);
- іздену (пікірталас, іскерлік ойын, ситуациялық тапсырмалар, миға шабуыл,